

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Lahti, Vesa

Title: Patrik Modiano: Uinuvia muistoja

Year: 2020

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittaja, 2020

Rights: CC BY 4.0

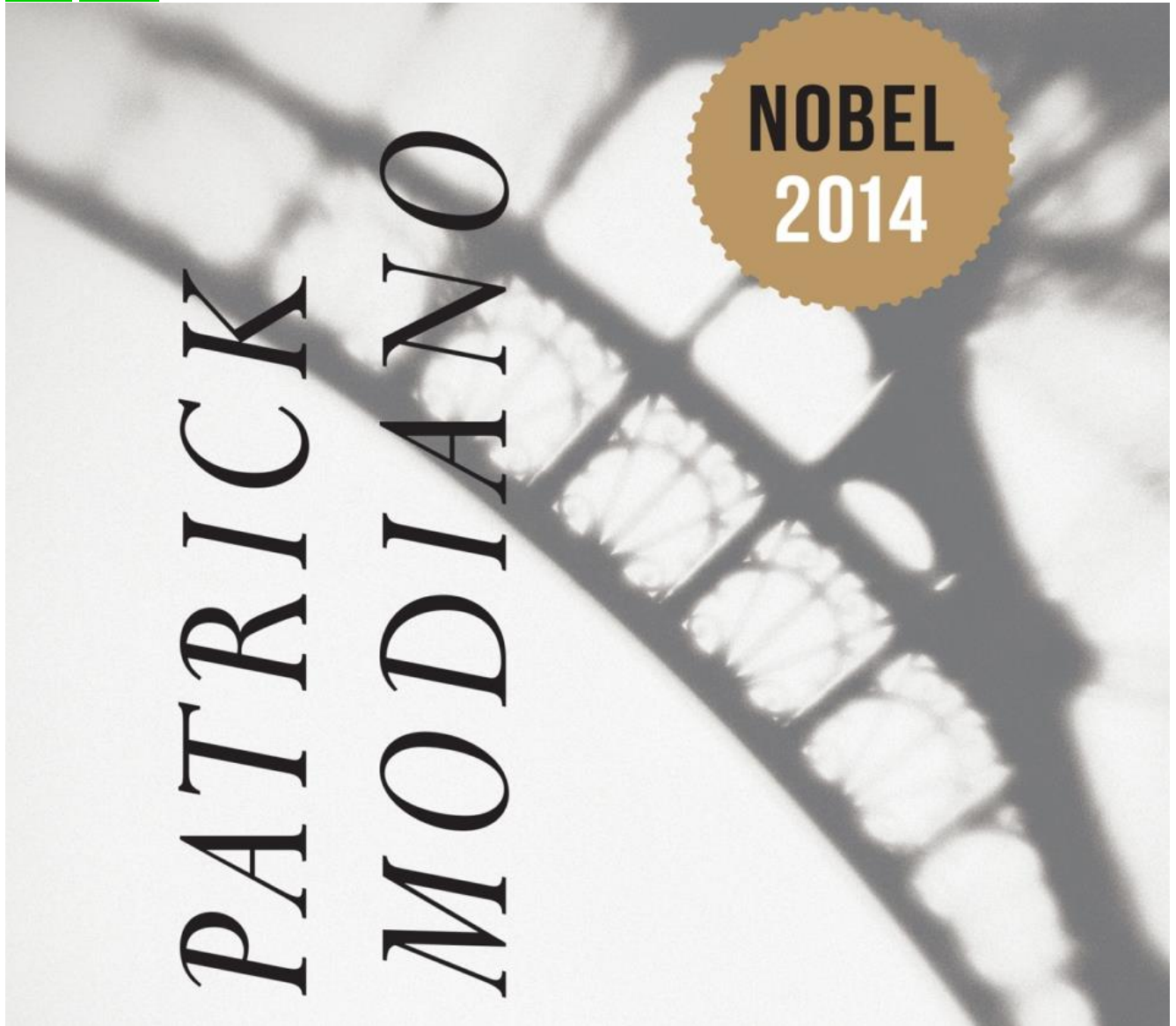
Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Lahti, V. (2020). Patrik Modiano: Uinuvia muistoja. *Maailmankirjat : käännöskirjallisuuden verkkolehti*, 8.1.2020. <https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/patrik-modiano-uinuvia-muistoja/>

Patrik Modiano: Uinuvia muistoja

[PM/31 ADMIN](#)

Muisti ja kertomus – VESA LAHTI (8.1.2020)

”Koetan panna muistojani järjestykseen. Jokainen niistä on palapelin palanen, mutta lukuisia puuttuu, niin että useimmat niistä ovat irrallisia. Joskus onnistun yhdistämään kolme tai neljä, mutta en sen enempää. Silloin kirjaan muistiin osat, jotka palaavat mieleen epäjärjestyksessä, teen listoja, joissa on nimiä ja lyhyitä lauseita. Toivon, että nuo nimet magneettien lailla vetävät pintaan uusia ja että lauseenpätkät lopulta muodostavat toisiinsa kytkeytyviä kappaleita ja lukuja. Sitä odotellessa vietän päiväni yhdessä niistä halleista, jotka muistuttavat entisaikojen korjaamoja ja tavoittelen kadonneita ihmisiä ja esineitä.”

Patrick Modianon kertoja palaa teoksessa *Uinuvia muistoja* nuoruutensa Pariisiin, sen 60-luvun katunäkymiin ja kohtaamisiin kuuden naisen kanssa ja näiden kohtaamisten myötä syntyviin kertomuksiin. Nimillä, paikoilla, osoitteilla ja esineillä on merkityksensä. Mitä nämä muistikuvat ovat ja ovatko ne todellisia, harhoja vai valemuistoja, jotka kertoja loihtii lukijan eteen?

Modianon teoksessa keskeisellä sijalla on erityisesti muisti ja muistaminen. Matti Hyvärinen kirjoittaa artikkelissaan ”Muisti, kertomus ja kerronnallisuus” näiden kolmen eri tekijän suhteesta. Hän toteaa kuinka kertomus ja muisti liittyvät saumattomasti toisiinsa olematta kuitenkaan sama asia. Hän kirjoittaa edelleen, kuinka kertomus helpottaa meitä muistamisessa eli toimii muistuttamisen välineenä. Näin myös Modiano ryhtyy purkamaan ajatuksiensa ja mielikuviansa vyyhtejä. Kirjan kertoja kohtaa naisensa kadottaen hänet salamyhkäisesti ja odottamatta. Vuosikymmeniä kuluu ja äkkiä hän tunnistaa kadulla kävelevän naisen tämän kävelytyylistä. Muistin ja kertomuksen yhteneväisyydestä kertoo esimerkiksi, kuinka ihminen muistaa paremmin yllättävät, ennalta arvaamattomat tapahtumat, ja tästä näyttäisi olevan kyse Modianon teoksessa, varsinkin kohtaamisessa kirjan nimeämättömän naisen kanssa. Tapaus sisältää rikosdraaman aineksia ja saattaa lukijan kertojan tapaan ihmettelemään totuuden ja valheen sekä muistikuvien sekoittumista toisiinsa.

”Kului varmaan aimo tovi, joitakin tunteja, joita en kunnolla muista, sitä kutsutaan muistiaukoksi. Ilta hämärti, olohuone oli hämyinen, ja minä istuin yhä punaisella sohvalla hänen kanssaan.”

Modianon teos muistuttaa monessa suhteessa W.G.Sebaldin kirjoja. Modianon kertoja kulkee Pariisin kaduilla, nimeää niitä ja kohtaamisiaan kaduilla ja rakennusten edessä, puistoissa. Voisi kuvitella tämän kulkijan sijaan kenet tahansa Sebaldin flanöörin. Ja kuinka mainiosti tämä kaikki yhdistyykään Modianoon Hyvärisen kirjoittaessa Sebaldin Austerlitzista:

”Muisti ja unet ankkuroituvat puolestaan vähintään yhtä intensiivisesti tiloihin, rakennuksiin ja maisemiin. Austerlitzissa rakennukset ja arkkitehtuuri ovat yksi keskeinen muistin, muistelemisen ja kertomisen kiinnekohta. Kirjan monet kuvat sekä liittyvät Austerlitzin kertomaan, että usein ne ennakoivat tulevia kertomuksia ja syventävät niitä, mutta näiden muistikuvien koko sisältöä ei voi tyhjentää mihinkään yhteen kertomukseen.”

Modiano liikkuu myös ajallisesti eteen ja taakse. Teos ei etene kronologisessa järjestyksessä, vaan kohtaamisten myötä palataan nykyisyydestä menneeseen ja takaisin. Muistamisen teema toistuu kerta toisensa jälkeen.

Pariisi on kaupunki, jonka kaduille Modiano palaa teoksissaan yhä uudelleen. Tässä teoksessa kertoja pitää mieluisana vuodenaikanaan talvea ja kokee äkkiä myös vierauden tunnetta elokuussa. Hän kulkee kuin unissakävelijä Genevièven tapaan ja toivoo, haikailee kuinka sattumanvaraisuuden voisi korvata.

”J’ai pensé de nouveau à ces tableaux près des guichets du métro. A chaque station correspondait un bouton sur le clavier. Et il vous fallait presser le bouton pour savoir où vous deviez changer de ligne. Les trajets s’inscrivaient sur le plan en traits lumineux de couleurs différentes. J’étais sûr que dans l’avenir, il suffirait d’inscrire sur un écran le nom d’une personne que vous aviez croisée autrefois et un point rouge indiquerait l’endroit de Paris où vous pourriez la retrouver.”

”Ajattelin jälleen metron lipunmyyntitiskien opastintauluja. Jokaista asemaa vastasi yksi näppäimistön nappi. Ja nappia painamalla sai tietää, missä piti vaihtaa linjaa. Reitit näkyivät kartalla erivärisinä hohtavina viivoina. Olin vakuuttunut siitä, että tulevaisuudessa ruudulle voisi kirjoittaa jonkun menneisyydessä kohtaamansa ihmisen nimen ja punainen piste näyttäisi Pariisista sen paikan, mistä hänet löytäisi.”

Ihmisellä on yleensä tapana painaa unohduksiin, hävittää pahoja, epämiellyttäviä asioita, ihmisiä muistoistaan, mutta aina se ei onnistu ja niin tapahtuu myös Modianon kertojalle, kun Madame Hubersen kehuu hänen muistiaan.

”J’ai aussi la mémoire de détails de ma vie, de personnes que je me suis efforcé d’oublier. Je croyais y parvenir et sans que je m’y attende, après des dizaines d’années, ils remontent à la surface, comme des noyés, au détour d’une rue, à certaines heures de la journée.”

”Mutta muistan myös yksityiskohtia elämästäni, ihmisistä, jotka olen koettanut unohtaa. Luulin siinä jo onnistuneeni, mutta aivan odottamatta, kymmenien vuosien kuluttua, he pulpahtavat pintaan kuin hukkuneet, kadunkulman takaa, tiettyinä vuorokaudenaikoina.”

Modianon tekstin runollisuus näyttäytyy hienolla tavalla Lotta Toivasen erinomaisessa suomennoksessa aina teoksen nimeä myöten. Englanniksi *Souvenirs dormants* on kääntynyt nimellä *Sleep of Memory*, mikä ei mielestäni vastaa alkuperäisen ajatusta, toisin kuin suomennos. Modianon kuvauksen mukana lukija lähtee risteilemään Pariisin kaduille ja palaa näiden satunnaisten kohtaamisten kautta omiin kohtaamisiinsa, erehtymisiinsä, haavoihinsa ja unelmiinsa.

”Muistoihinne sekoittuu kuvia niistä poluista, joille te olette kääntyneet ja joista ette enää tiedä, minkä tienoon läpi ne kulkivat”

Patrik Modiano: *Uinuvia muistoja* (suom. Lotta Toivanen, WSOY 2019, 117 s)

Lähteet:

Hyvärinen, M. 2014. Muisti, kertomus ja kerronnallisuus. Teoksessa *Muisti*. Toim. Hakkarainen J., Hartimo, M. ja Virta, J. Acta Philosophica Tamperensia vol.6. Suomen Yliopistopaino Oy. Juvenes
Print: Tampere

Vesa Lahti on runoilija, kirjoittamisen ja kääntämisen tutkija Jyväskylän yliopistosta